

Sabima kartleggingsnotat 31-2018

Flaggermus i Indre Fosen 2018 -kartlegging av hvilesteder og forekomst

Av Jurgen Wegter

Flaggermusavføring på gulvet i gamle skolen i Vanvikan. Foto:Jurgen Wegter

Flaggermus i Indre Fosen kommune – 2018

Kartlegging av hvilesteder og forekomst

Emneord: flaggermus, hvilesteder

Fremsidebildet: loftet i den gamle skolen «blå huset».

Bakgrunn

Prosjektet tar for seg både kartlegging av flaggermus samt hvilesteder i Indre Fosen kommune med hovedvekt på regionen rundt.

Indre Fosen kommune har den nordligste forekomst av skjeggflaggermus (*Myotis mystacinus*). Den består i dag av en koloni som holder til på Hoven gamle skole i nærheten av Leksvik. Kolonien har vært under stort press på grunn av veiutbygging, men har likevel overlevd.

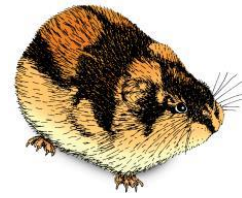
Prosjektet tar sikte på å kartlegge utvikling og spredning av denne typen flaggermus i områdene rundt Vanvikan i Indre Fosen. Nyetablering av kolonier med samme art vil styrke eksistensen til den eksisterende kolonien.

Det er i dag store kunnskapshull om flaggermus hva angår hvilesteder, yngelplasser og overvintring. Eldre og hule trær har antagelig stor betydning for etablering og forekomst av flaggermus, men det er gjort lite forskning på dette området i Norge. ¹

Prosjektet tar siket på å kartlegge overnattingsplasser/kolonier av flaggermus i ulike hulrom i både trær, bergsprekker, ur samt fuglekasser i områdene rundt Vanvikan i Indre Fosen.

---

¹ Aspen *Populus tremula* is a key habitat for tree-dwelling bats in boreonemoral and south boreal woodlands in Norway
Tore Christian Michaelsen. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02827581.2015.1133844>

Feltarbeid – resultater

På grunn av de store nedbørsmengdene på Fosen i spesielt august og september ble gjennomføring av prosjektet svært begrenset. Helgene som var satt av til prosjektet var preget av mye regn som både begrenset muligheten med å kartlegge hvilesteder, kartlegging ved hjelp av detektor og nattekikkert på kveldstid etter utflyving samt telling av individer på de registrerte koloniene.

Det ble brukt en detektor av type Wildlife-acoustics: Echometer Touch 2.

Kart over området rundt Vanvikan og markerte lokaliteter samt kartleggingsområde A.

Hvilesteder

Ca. 30 fuglekasser i området rundt Vanvikan ble sjekket ved hjelp av endoskop(hulromskamera) på forekomst av flaggermus. 3 av fuglekassene inneholdt mindre mengder med flaggermusavføring. Det som var påfallende var at disse fuglekassene ikke inneholdt rester etter fuglereider. Fuglekassene var relativt nye(maks 3 år gamle). Dette kan muligens bety at fuglene skyr kasser som flaggermus(hanner?) bruker som «temporære» hvilesteder.

Hulrom i et Ospetre og et Oldertre ble undersøkt ved hjelp av endoskop uten resultat. Hulrom i en del bergsprekker i Vanvikbakken ble undersøkt uten resultat.

Kolonier

Lokalitet 1

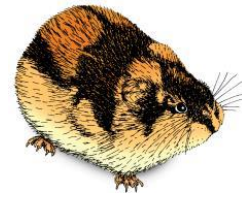
Etter tips ble loftet på et hus i Vanvikbakkene undersøkt 8.september og store mengder flaggermusavføring ble funnet. Sannsynligvis tegn på en relativ stor koloni, men ingen individer ble observert under befaringen. Dette kan tyde på at kolonien har forlatt stedet for sesongen. Noen kvelder seinere fanget likevel detektoren opp signaler rundt boligen som ble tolket som *Nordflaggermus (Eptesicus nilssonii)*. Men dette kan ha vært streifyr. Nærmere registreringer utføres neste sesong for å avklare art og størrelse på kolonien. Lokaliteten ligger i et slags dalføre nær Fagerlibekken. Bekkedalen synes å være et godt jaktområde for flaggermusene. Nyere tids inngrep i forbindelse med utbygging og sprengningsarbeid har ødelagt en del av kantsonene til bekken ved at skog og kratt har blitt fjernet og bredden er fjernet med gravemaskin. Det blir dermed viktig å følge med på utviklingen til denne kolonien.

Lokalitet 2

Søk med detektor noen kvelder i slutten av juli i bygden Vanvikan resulterte i enkelt registreringer av nordflaggermus på jakt samt en usikker registrering rundt den gamle skolen. Detektoren registrerte en et individ og signalene ble tolket ved hjelp av software fra Wildlife acoustics som *Skjeggflaggermus (Myotis mystacinus)*, men det kan også ha vært *Skogflaggermus (Myotis brandtii)*. Individet fløy rundt og rundt den lille forfalne tømmerbygningen som en gang var den gamle skolen. Skolebygningen ligger øverst i en bakke ved den nye skolen og er ikke i bruk lenger.

Den gamle skolen i Vanvikan som huser en flaggermuskoloni. Foto: Jurgen Wegter

Den 18. august fikk jeg tilgang til den gamle skolen og foretok en befaringsinn i bygningen. På loftet lå store mengder flaggermusavføring. Både nytt og gammelt. De meste lå konsentrert under mønet. Taket på loftet er til dels kledd inn med panel i midtpartiet. Her er det i tillegg mørkest og tydeligvis hvor flaggermusene kryper under kledningen. Detektoren registrerte ingen lyder, men jeg hørte krafsning i veggen. Like etter kom noen nysgjerrige fjæs til syne i en sprekke. Det var kortvarig så dessverre ble ingen bilder tatt. Den planlagte tellingen/detektering en uke etter ble det ikke noe av på grunn av værforholdene. Heller ikke helgen etter ga muligheter til dette.

I samarbeid med skolen ble vi enige om å ta godt vare på denne kolonien og bruke det i formidlingssammenheng til elevene. Forslaget til å gjøre denne gamle skolen fra slutten av 1800-tallet om til et naturlaboratoriet ble positivt mottatt.

Beliggenheten egner seg perfekt til både skolehage, skogsti og flaggermusobservatorium. Undertegnede skal hjelpe skolen å tenke ut en god løsning hvordan dette kan gjøres ved hjelp av kameraer uten at kolonien blir forstyrret.

Vandringer med detektor - resultater

Som nevnt innledningsvis ble detektorregistreringen svært begrenset i registreringsperiode på grunn av værforholdene. Under de vandringer som ble gjennomført med detektor på kveldstid i regionen rundt Vanvikan har det likevel blitt registrert en del flaggermus på jakt. De fleste av type Nordflaggermus som muligens kan tilhøre koloniene beskrevet ovenfor. Utenom disse registreringer på kartleggingsområde A (se kart) har detektoren også tolket en del av signalene å kunne stamme fra *Vannflaggermus (Myotis daubentonii)*. Software fra Wildlife Acoustics antyder som andre valg at det også kunne være *Skjeggflaggermus (Myotis mystacinus)*. Signalene ble fanget opp og registrert to ganger samme kveld. Denne registreringen ble gjennomført 07.08.2018 i et område nord for Vanvikan. Nye registreringer neste år vil forhåpentligvis avklare mer om hvilken art det kan være. I nærheten av registreringspunktet ligger to vann, Lille- og Store Kvernsjøen.. Også her bør det utføres registreringer neste år.

Resultatene fra kartleggingen har blitt lagt inn i Artsobservasjoner.